

Számítógépes Hálózatok 2008

1. Bevezetés, Internet, Referenciamodellek

Organizáció

- Web-oldal
  - <http://people.inf.elte.hu/lukovszki/Courses/09NWI/>
- Előadás
  - Szerda, 17:45-19:15 óra, hely: 0-804 Lóczy Lajos terem
- Gyakorlat
  - Szerda 19:15-21:00 óra, hely: 00.807 terem
- Beadandó feladatok
  - Minden héten pénteken megjelenek a web-oldalon
  - A vizsgához (is) alapként szolgálnak
  - A feladatok megbeszélése a következő héten történik

Vizsga

- Írásbeli ZH
  - 3 időpont: vizsgaidőszak 1. hete,...
- A vizsga anyaga
  - PDF-előadásfóliák (letölthetők az előadás web-oldaláról)
  - Beadandó feladatok (letölthetők az előadás web-oldaláról)
  - Irodalom (a web-oldalon)
- Vizsga előfeltétele: sikeres gyakorlati jegy

Gyakorlati jegy: Folyamatos számonkérés

- Gyakorlati jegy előfeltétele:
  - A gyakorlatról ≤ 4 hiányzás
  - Mindkét csoport-ZH megírása
    - egy írásbeli ZH: a tavaszi szünetet követő első héten
    - egy géptermi ZH a gyakorlat idejében és helyén az utolsó előtti gyakorlaton
- A gyakorlati jegy értékelése:
  - Összpontszám 1/3-a: beadandó feladatok
  - Összpontszám 1/3-a: első ZH
  - Összpontszám 1/3-a: második ZH
  - A jegy az összpontszámból kerül meghatározásra:
    - $>50\% \rightarrow 2$; $>60\% \rightarrow 3$; $>75\% \rightarrow 4$; $>85\% \rightarrow 5$.

Bevezetés

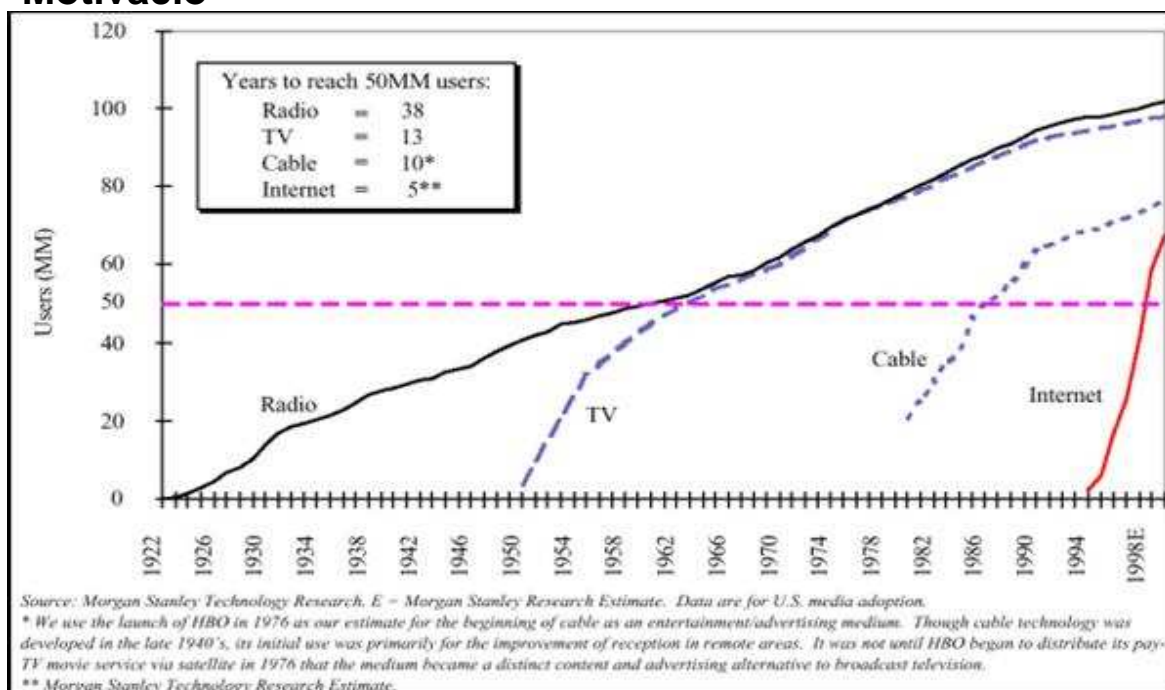
Cél:

- Értsük meg az adathálózatok elveit és gyakorlatát
  - routing, transport protokoll,...
  - Tanuljuk meg, hogy kell a hálózati felhasználást készíteni
- Az Internetet vesszük alapul

Áttekintés:

- Mi történik valójában, amikor
  - beírjuk a böngészőbe, hogy <http://inf.elte.hu> (vagy telefonálunk)?
- Hogy jutnak el az adatok az egyik készüléktől a másikhoz?
  - alapvető absztrakciók,
  - komponensek,
  - mechanizmusok,
  - azok együttműködése
- Hogyan kezelik a rendszerek a fellépő komplexitást, hibákat, felhasználói igényeket?

Motiváció

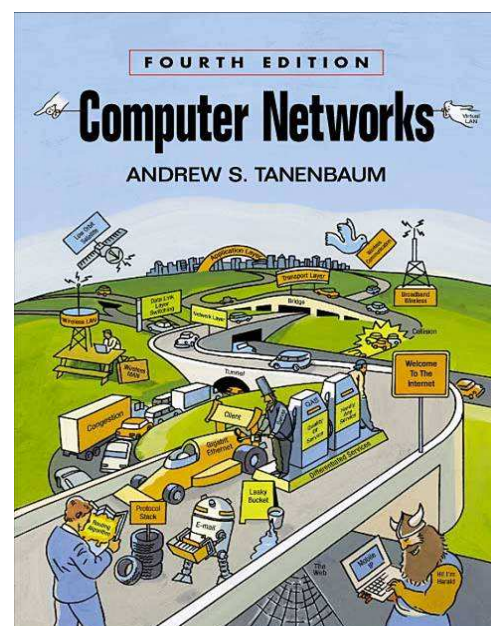

Tartalom

1. Bevezetés
  - Ajánlott irodalom
  - Példák
  - Referenciamodellek
2. Fizikai réteg (Physical Layer)
3. Adatkapcsolati (Data Link Layer)
4. Mediumhozzáférés alréteg (Medium Access Control Sublayer – MAC)
5. Hálózati réteg (Network Layer)
6. Szállítói (Transport Layer)
7. Felhasználói réteg (Application Layer)
8. Biztonság a hálózatokban

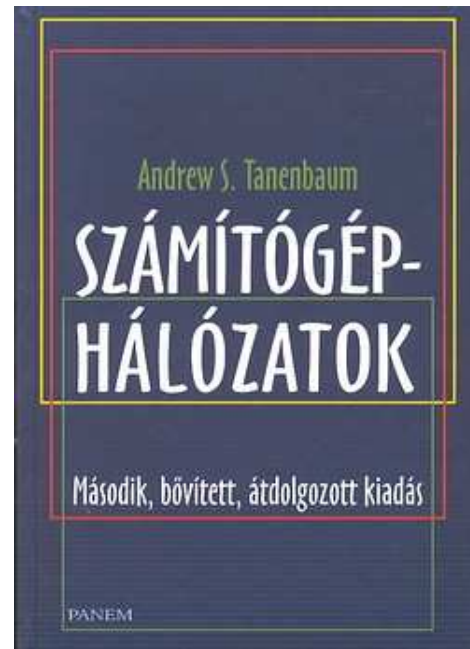
Ajánlott irodalom (I)

- 1. ajánlott könyv:
  - Computer Networks, 4. edition, Andrew S. Tanenbaum, Prentice Hall
  - ára: 49,90 Euro (amazon)

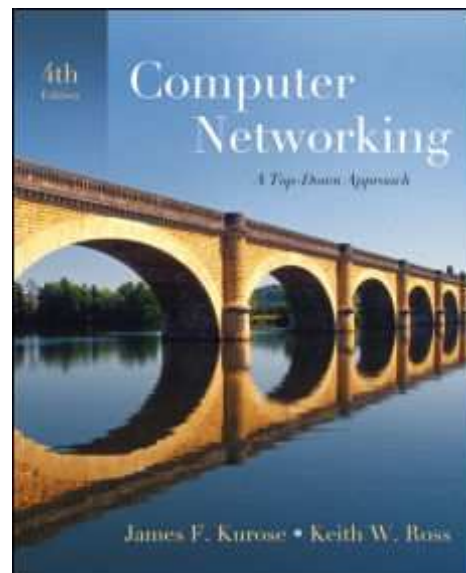
Ajánlott irodalom (I)

- 1. ajánlott könyv (magyar fordítás):
  - Számítógépes hálózatok, második, bővített átdolgozott kiadás, 2004
Andrew S. Tanenbaum,
Panem
  - ára: 4900Ft (jegyzetbolt)

Ajánlott irodalom (II)

- 2. ajánlott könyv:
  - Computer Networking - A Top-Down Approach Featuring the Internet, James F. Kurose, Keith W. Ross, Prentice Hall

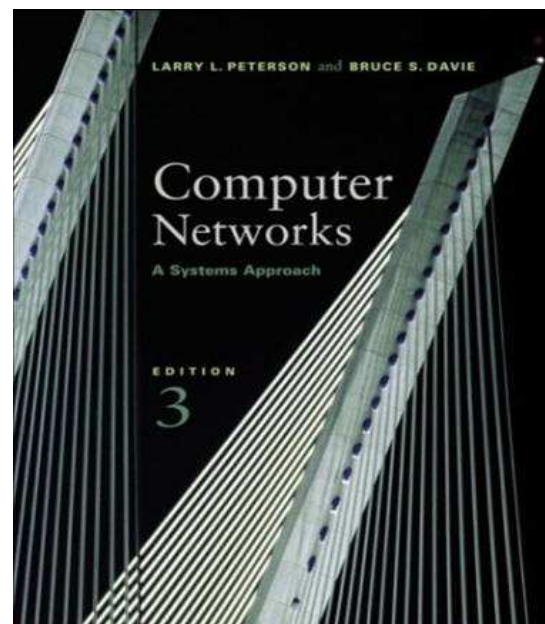
Ajánlott irodalom (II)

- 2. ajánlott könyv:
  - Számítógép hálózatok működése – Alkalmazásorientált megközelítés
James F. Kurose, Keith W. Ross,
Panem kiadó
  - Listaár: 6.900 Ft

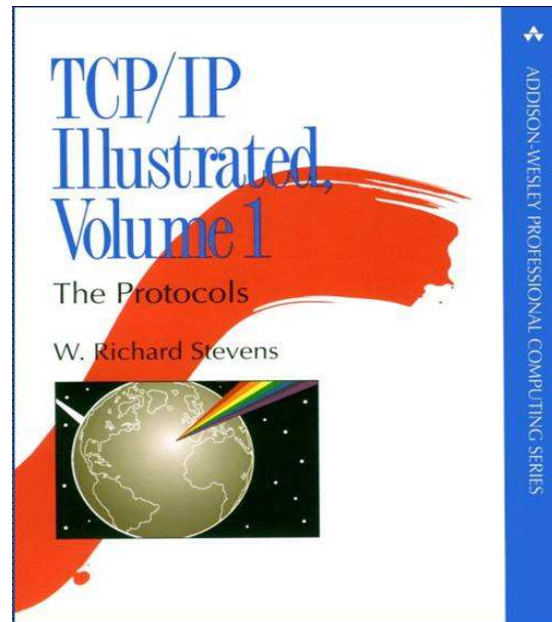
Ajánlott irodalom (III)

- L. L. Peterson & B. S. Davie,
Computer Networks – A Systems
Approach, 2003, 3rd edition,
Morgan Kaufman
- Ára: 53,30 EUR (amazon)

További irodalom (V)

- Továbbvezető irodalom:
  - TCP/IP Illustrated, Volume - The Protocols, W. Richard Stevens, Addison-Wesley

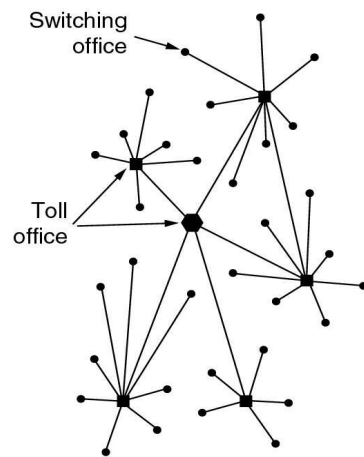
Az Internet

- a világra kiterjedő nyitott WAN (wide area network)

- rendszerfüggetlen
- LAN-okat (local area networks) köt össze egymással
- központi felügyelet nélküli

- nem a World Wide Web (WWW)

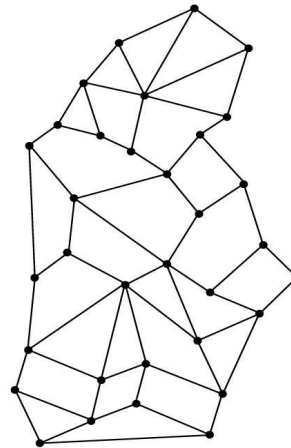
Hálózatok struktúrájának összehasonlítása

Hierarchikus telefon-hálózat

Az Internet

(a)

(b)

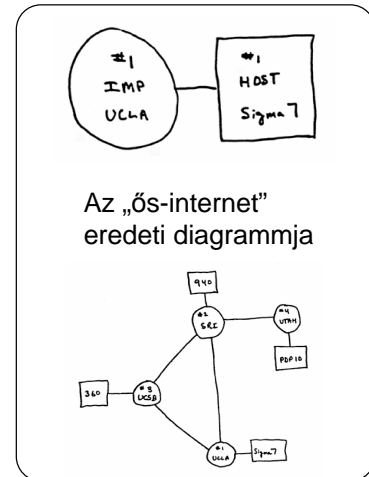
Hálózat, mely minden architektúra felé nyitott

- Robert Kahn koncepciója (DARPA 1972)
  - Minden (lokális) hálózat autonóm
    - önállóan dolgozik
    - nem kell elkülönítve konfigurálni a WAN-hoz
  - Kommunikáció a „legjobb szándék” (best effort) elv szerint
    - ha egy csomag nem éri el a célt, akkor törlődik
    - az applikáció akkor majd újraküldi
  - Black Box megközelítés a kapcsolatokhoz
    - Black Box-okat később Gateway-eknek és Router-eknek keresztelték át
    - a csomaginformációk nem kerülnek megőrzésre
    - nincs folyam-felügyelet
  - Nincs globális felügyelet
- Ezek az Internet alapelvei

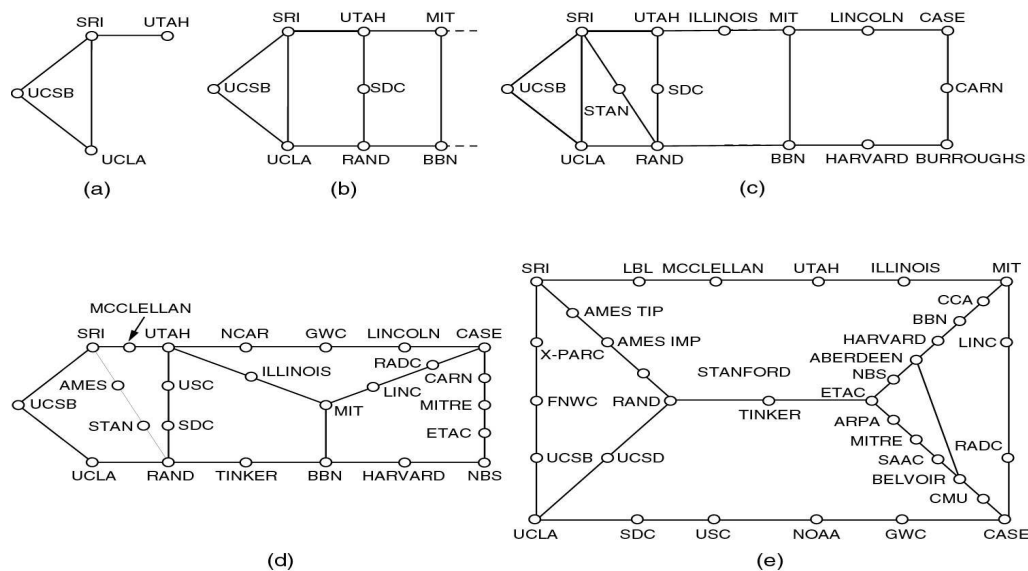

Az Internet története

- 1961: Packet Switching Theory
  - Leonard Kleinrock, MIT, "Information Flow in Communication Nets"
- 1962: A "Galactic Network" koncepciója
  - J.C.R. Licklider and W. Clark, MIT, "On-Line Man Computer Communication"
- 1965: Az Internet első őse
  - Analog Modem-kapcsolat két számítógép között az USA-ban
- 1967: Az "ARPANET" koncepciója
  - Larry Roberts Tervezetpapírja
- 1969: Az "ARPANET" első csomópontja
  - UCLA-n (Los Angeles)
  - 1969 vége: négy számítógépet köt össze

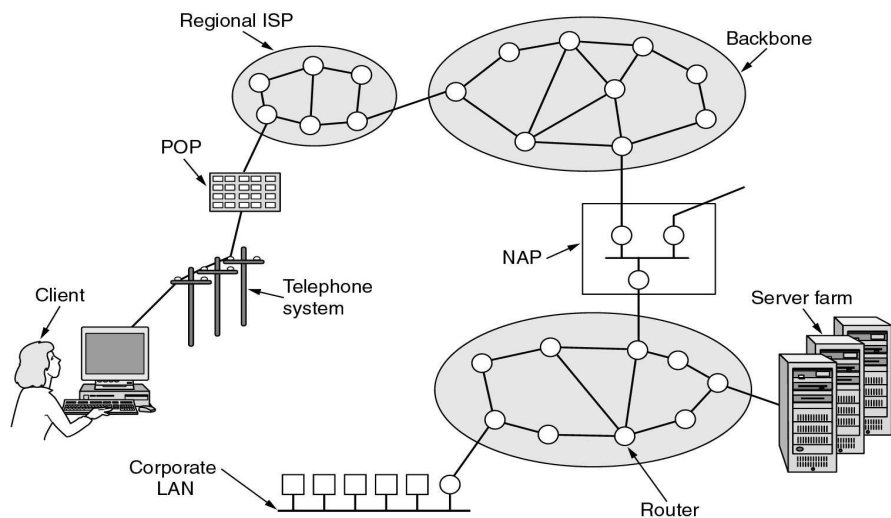

Az ARPANET

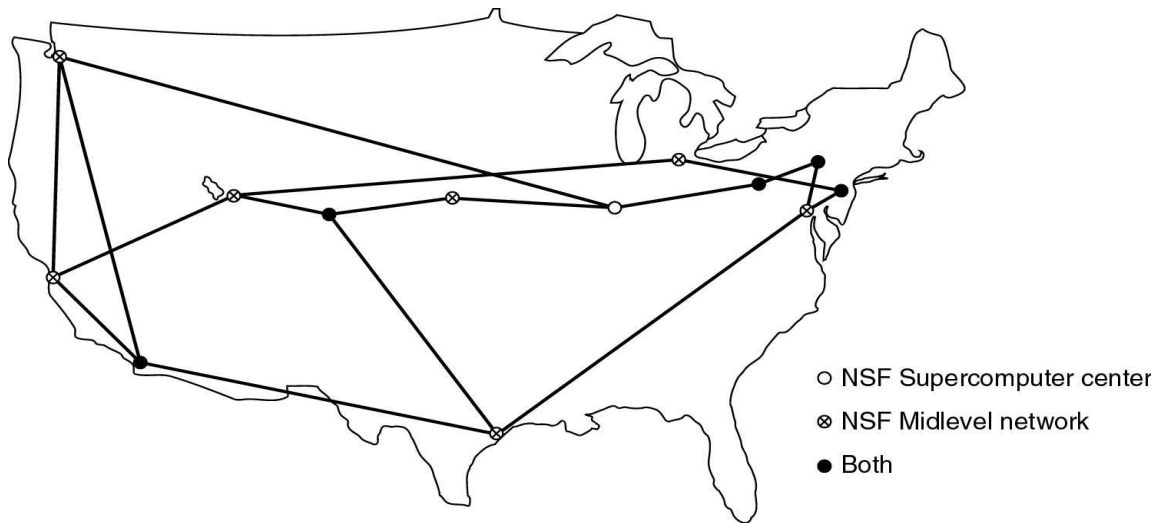

ARPANET növekedése (a) 1969 december. (b) 1970 július.
 (c) 1971 március. (d) 1972 április. (e) 1972 szeptember.

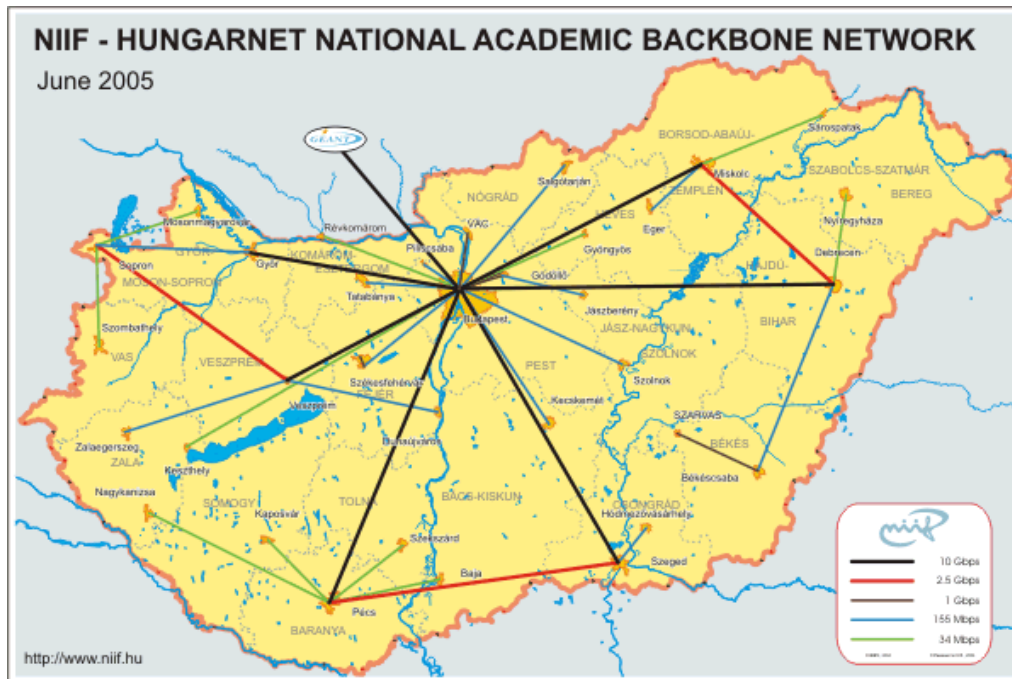
Az Internet architektúrája

NSFNET 1988

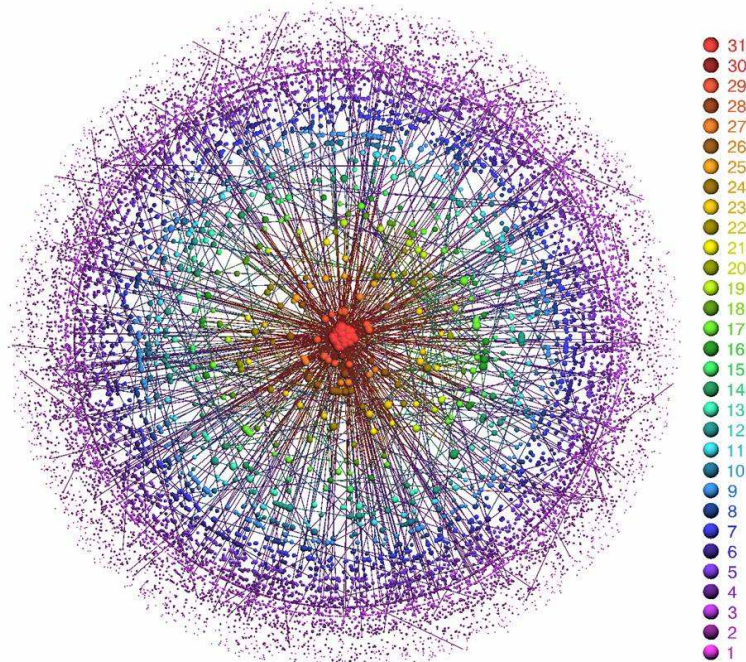

A Nemzeti Akadémiai Gerinchálózat (MBONE)

Az Internet – Autonóm rendszerek

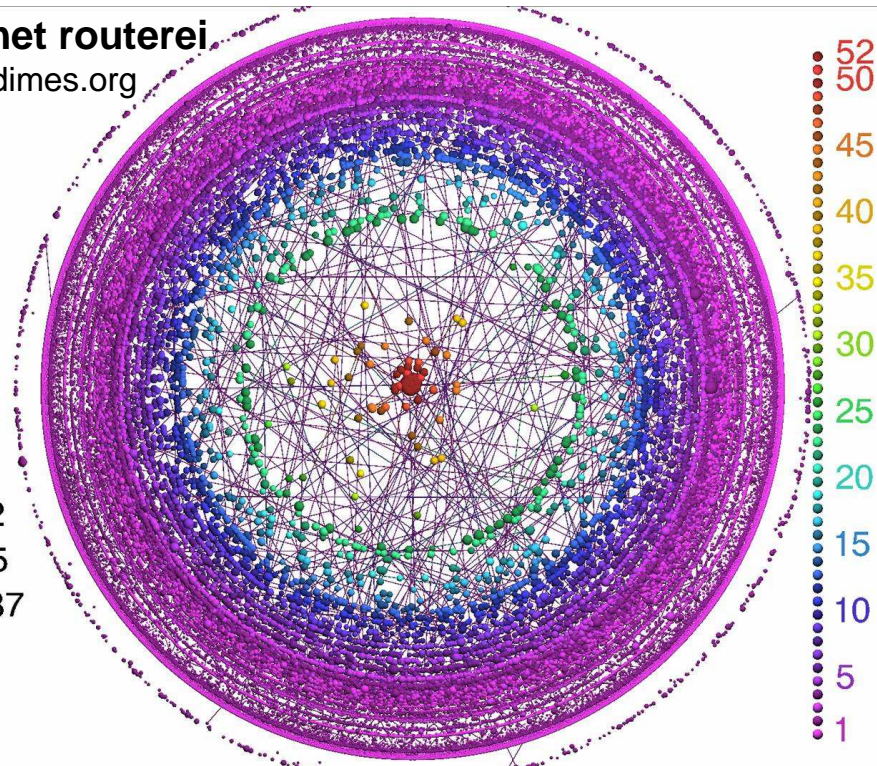
forrás:
netdimes.org
(lanet-vi)

Az Internet routerei

forrás: netdimes.org

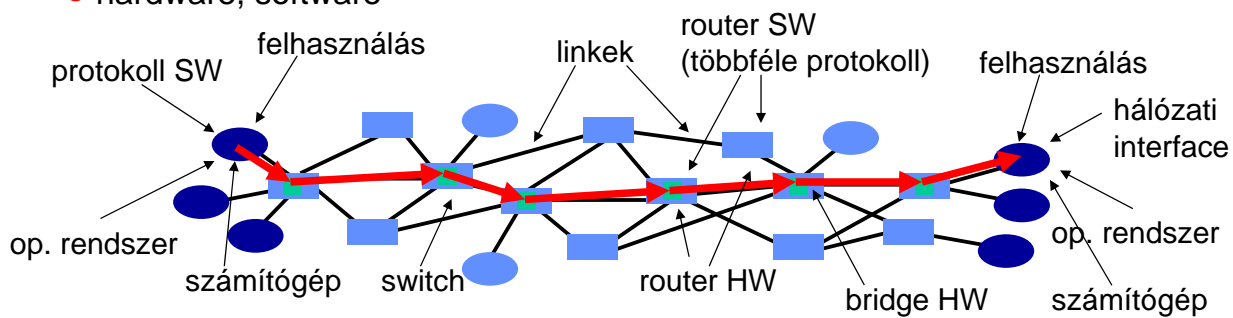
- 8
- 31
- 122
- 485
- 1937

Protokoll rétegek

Hálózatok komplexek!

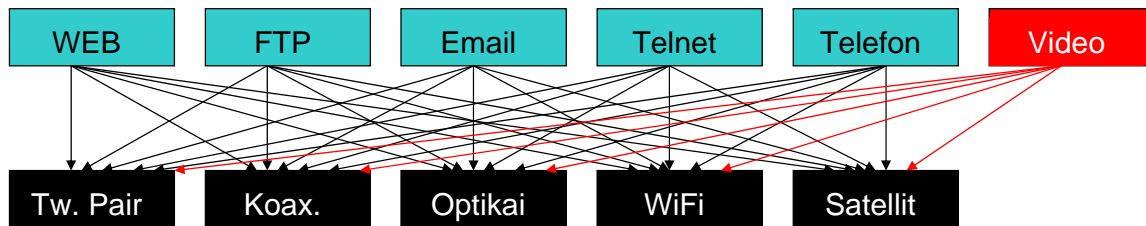
- hostok, routerek, switchek,...
- különféle médiumú linkek
- protokollok
- operációs rendszerek
- felhasználások
- hardware, software

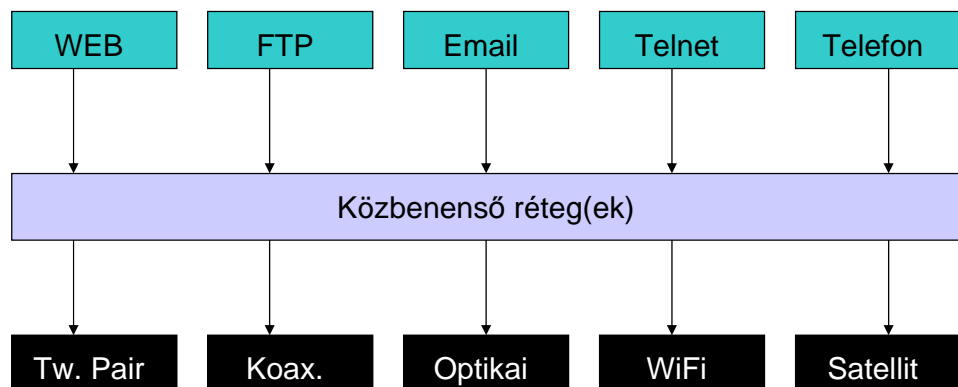
Protokoll rétegek

- Hogy szervezzük a hálózatot?

Protokoll rétegek

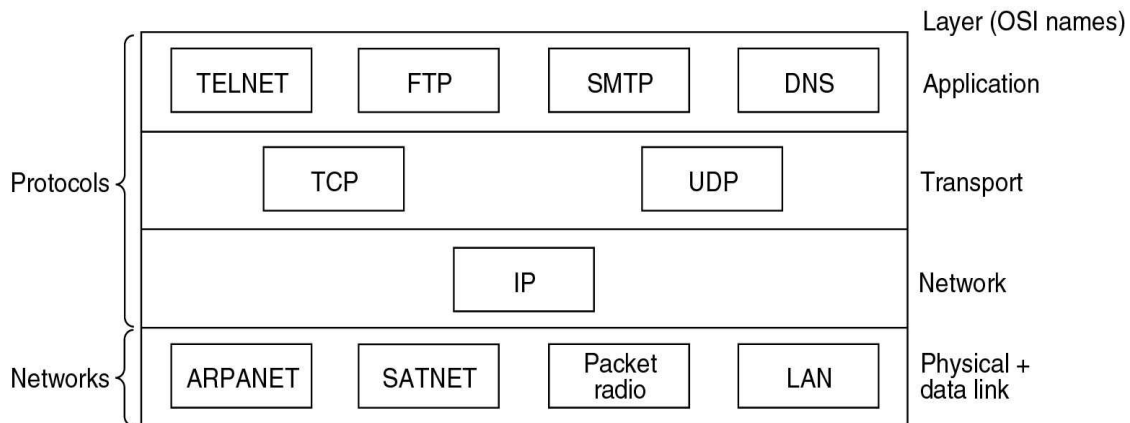
- Próbáljuk újra: Hogy szervezzük a hálózatot?

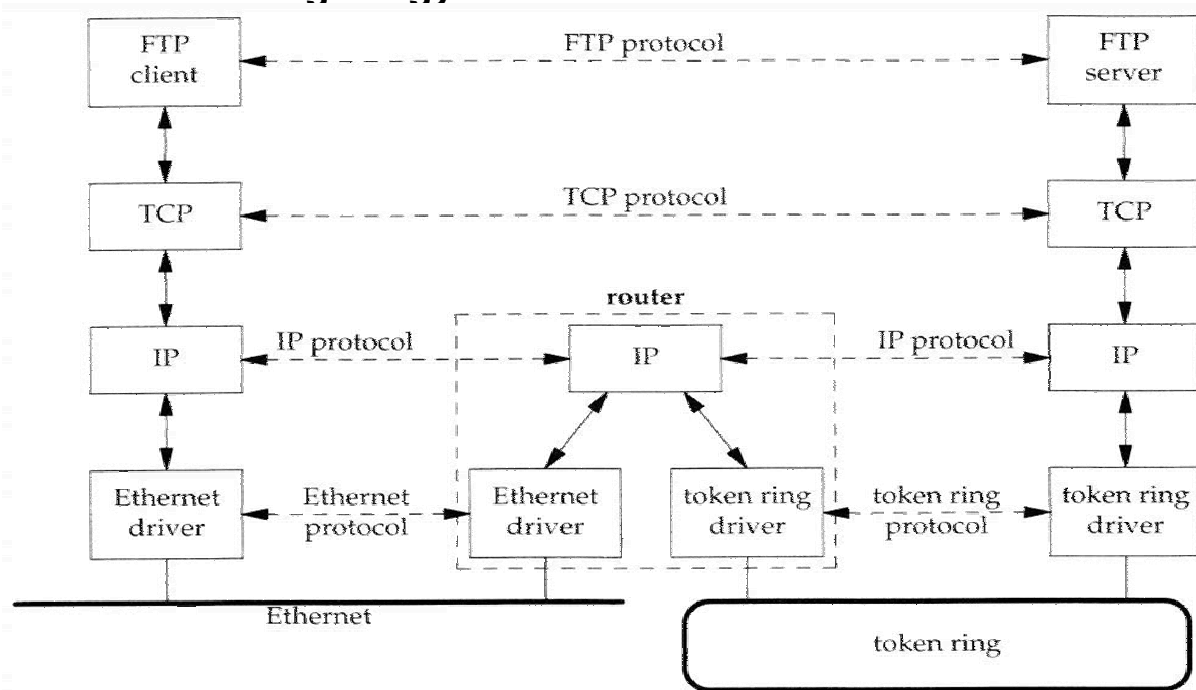
Az Internet rétegei - TCP/IP-rétegek

Felhasználói	Application	Telnet, FTP, HTTP, SMTP (E-Mail), DNS, ...
Szállítói	Transport	TCP (Transmission Control Protocol) UDP (User Datagram Protocol)
Hálózati	Network	IP (Internet Protocol) + ICMP (Internet Control Message Protocol) + IGMP (Internet Group Management Protocol)
Adat- kapcsolati	Host-to- network	LAN (z.B. Ethernet, Token Ring etc.)

TCP/IP-Rétegmodell

Példa a rétegek együttműködésére

Az TCP/IP Rétegmodell

1. Adatkapcsolati réteg (host-to-network)

- Nem specifikált
- A LAN-tól függ

2. Internet réteg (IP Internet Protocol)

- Speciális csomagformátum
- Útvonal meghatározása, Routing-protokoll
- Csomag továbbítás (packet forwarding)

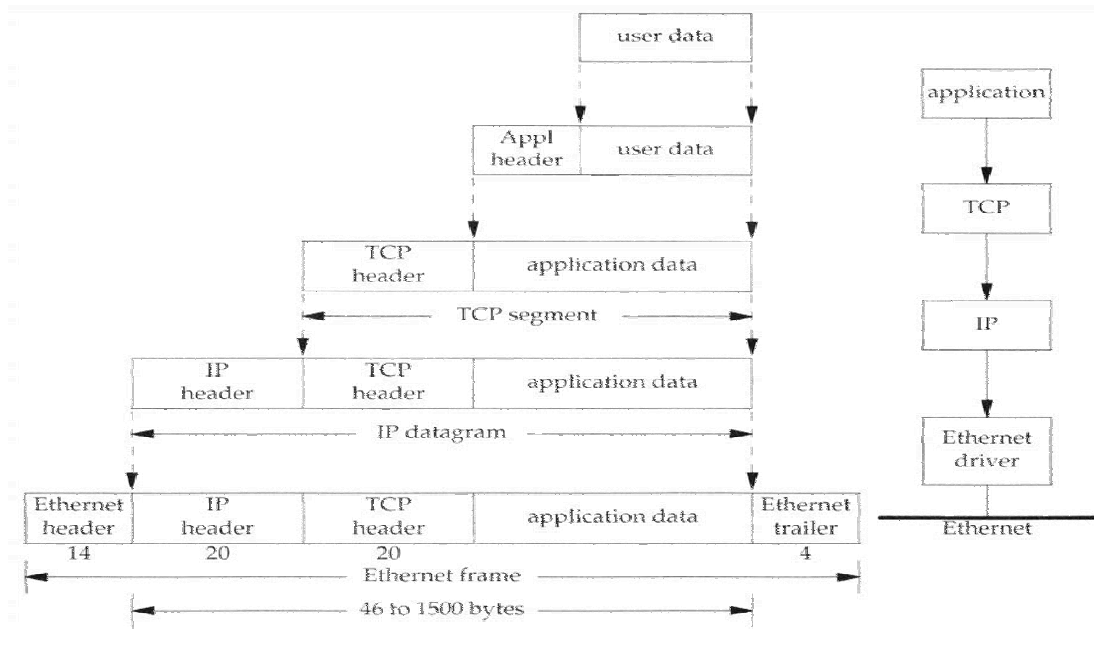
3. Szállítói réteg (Transport)

- TCP (Transport Control Protocol)
  - megbízható, bidirekcionális, byte-folyam átviteli szolgáltatás
  - Szegetmentálás, folyam-felügyelet, multiplexálás
- UDP (User Datagram Protocol)
  - Csomagok átadása az IP-nek
  - Nem megbízható, nincs folyam-felügyelet

4. Felhasználói réteg (Application)

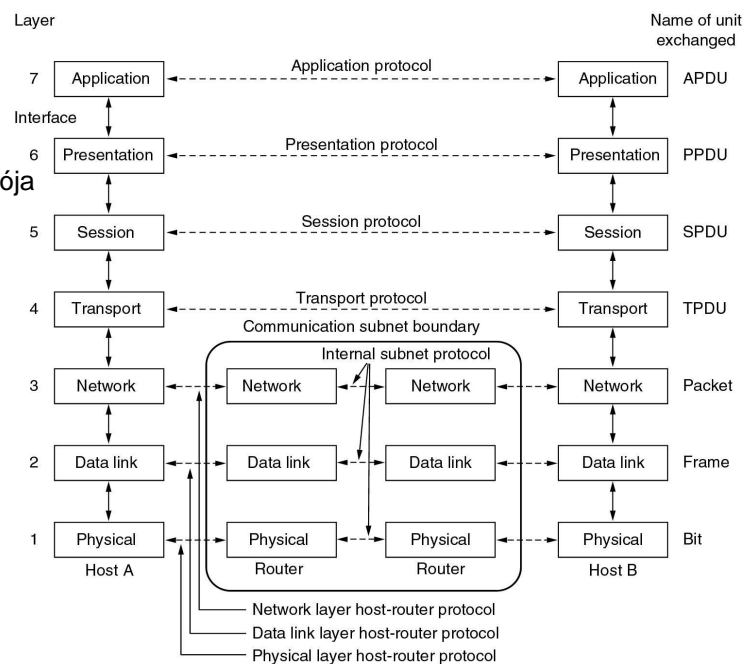
- Számos szolgáltatás: Telnet, FTP, SMTP, HTTP, NNTP, DNS, ...

Adatok burkolása

Az ISO/OSI Referenciamodell

7. Felhasználói (Application)
E-Mail, Terminal, Remote login
6. Prezentációs (Presentation)
Az adatok rendszerfüggő prezentációja (EBCDIC/ASCII)
5. Ülés (Session)
Felépítés, befejezés, újratekzési pontok
4. Szállítói (Transport)
Szegegmentálás, Torlódás elkerülés
3. Hálózati (Network)
Routing
2. Adatkapcsolati (Data Link)
Check sum, folyam-felügyelet
1. Fizikai (Physical)
Elektronikus, mechanikus, optikai eszközök

Az ISO/OSI Referenciamodell

ISO (International Standards Organisation), OSI (Open Systems Interconnections)

1. Fizikai réteg (Physical Layer)

- A tiszta bitek átvitele
- Elektronikus úton, fényel, stb...
- Fizikai részletek (moduláció, hullámhossz)

2. Adatkapcsolati réteg (Biztosítási réteg) (Data Link Layer)

- Átviteli hibák megtisztítása
- Az adatokat „frame”-ekbe gyűjti és a frame-eket kontrollinformációval látja el (pl. checksum)
- Nyugta frame-eket küld vissza
- Duplikált frame-eket törli
- Átviteli sebesség meghatározása (gyors küldő és lassú fogadó kiegyenlítése) (folyamirányítás)
- Broadcast megoldása
- Hozzáférés a közös átviteli médiumhoz (medium access control MAC)

Az ISO/OSI Referenciamodell

3. Hálózati réteg (Network Layer)

- Csomagok továbbküldése (packet forwarding)
- Útvonalmeghatározás a csomagokhoz (route detection)
- Szűk keresztmetszet felügyelete az útvonalválasztásnál
- Csomagok elszámolása (számlázási rendszerek)

4. Szállítói rétegi (Transport Layer)

- Az ülés réteg adatainak felosztása kisebb egységekre (csomagokra)
- Rendszerint minden felmerülő kapcsolathoz **egy** szállítói kapcsolat létrehozása
- Több szállítási kapcsolatra is lehetőség van átvitel optimalizálás céljából
- Kapcsolatok fajtái
  - Hibamentes pont-pont (pl. TCP)
  - Nem hibamentes unidirekcionális (pl. UDP)
  - Multicasting (egyőtől többnek)
  - Broadcasting (egyőtől mindenkinek)
- Multiplexálás (melyik kapcsolathoz tartozik egy csomag)
- Folyam-felügyelet: hány csomagot lehet/kell küldeni (úgy hogy az a hálózatot ne terhelje túl)

Az ISO/OSI Referenciamodell

5. Ülés réteg (Session Layer)

- Az ülés fajtájának meghatározása
  - Pl. file átvitel, bejelentkezés egy másik rendszerbe
- Párbeszéd kontroll
  - Ha pl. a kommunikáció felváltva mindig az egyik oldalról a másik irányba folyik, az ülés réteg szabályozza az irányt
- Token menedzsment
  - Ha operációk egyidőben nem hajthatók végre a két oldalon, akkor ezt az ülés réteg akadályozza meg
- Szinkronizáció
  - Checkpoints megszakított operációk folytatásához/újrakezdéséhez (pl. file átvitel)

Az ISO/OSI Referenciamodell

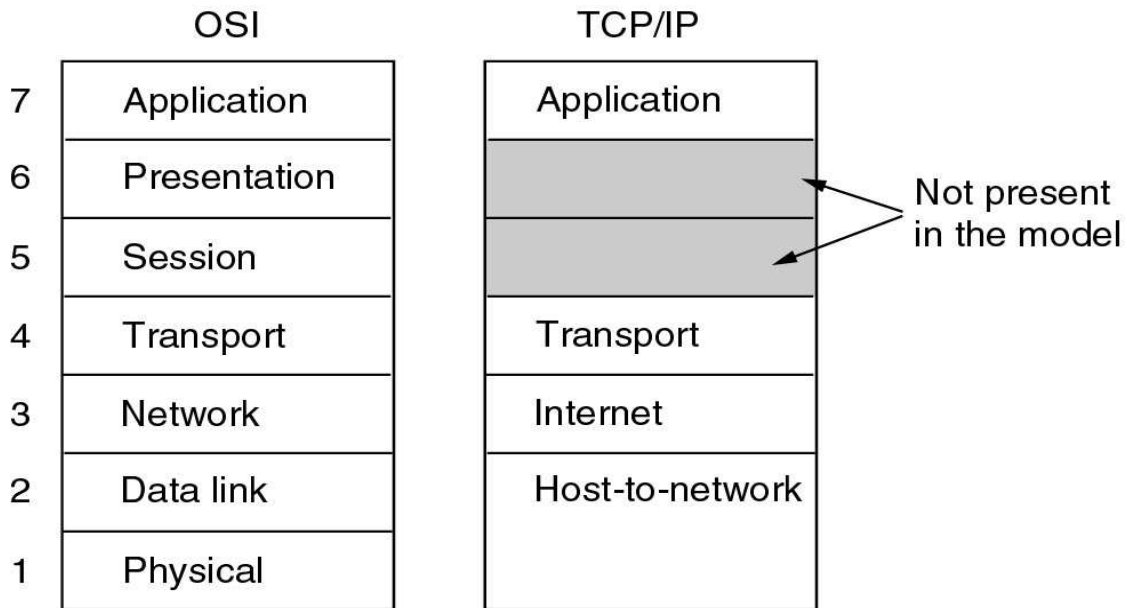
6. Prezentációs réteg (Presentation Layer)

- Kódolások egyeztetése/illesztése, pl. jelkészletek, nevek, címmezők, stb...

7. Felhasználói réteg (Application Layer)

- Funkcionalitások sokfélesége, pl.
- Virtuális terminál
- File átvitel (FTP)
- Email
- ...

OSI versus TCP/IP

Hibrid Modell

- Mi Tanenbaum hibrid modelljét használjuk

